

สรุปย่อเนื้อหา-แนวข้อสอบ

ธรรมศึกษาชั้นเอก

ระดับมัธยมศึกษา ๒๕๖๕

แนวข้อสอบธรรมศึกษาชั้นเอก

วิชาธรรมวิจารณ์ ส่วนสังสารวัฏ ๑. คติ ๒

อุทเทสข้อที่ ๑ : จิตเต สงกิลิฏฐุ ทุคฺติ ปาฏิกงฺขา เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคฺติเป็นอันต้องหวังได้

อุทเทสข้อที่ ๒ : จิตเต อสงกิลิฏฐุ สุกฺติ ปาฏิกงฺขา เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุกฺติเป็นอันต้องหวังได้

คำศัพท์สำคัญ : ๑. จิตเศร้าหมอง = อุปกิเลส ๑๖ = เครื่องเศร้าหมองแห่งจิตของมวลมนุษย์

๒. ทุคฺติ = ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว

ทุคฺติ ๒ : ๑) นิรยะ = แดนที่ปราศจากความเจริญ ๒) ตีรจฺฉานโยนิ = กำเนิดสัตว์ตีรจฺฉาน

ทุคฺติ ๔ : ๑) นิรยะ ๒) ตีรจฺฉานโยนิ ๓) ปิตติวิสัย ๔) อสุรกาย

๓. สุกฺติ = ภูมิเป็นที่ไปข้างดี สุกฺติ ๒ ๑) โลกมนุษย์ ๑ ๒) สวรรค์ ๖ = โลกเป็นที่ไปดี (มีอารมณดี)

๑. พุทธพจน์ว่า จิตเต สงกิลิฏฐุ ทุคฺติ ปาฏิกงฺขา ยินฺยํ
เรื่องใด ?

- ก. ตายแล้วสูญ ข. ตายแล้วเกิด
ค. ตายแล้วฟื้น ง. ถูกทุกข้อ

๒. พุทธพจน์ว่า จิตเต อสงกิลิฏฐุ สุกฺติ ปาฏิกงฺขา ยินฺยํ
เรื่องใด ?

- ก. ตายแล้วเกิด ข. ตายแล้วสูญ
ค. ตายแล้วฟื้น ง. ถูกทุกข้อ

๓. การเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์ทั้งหลาย เรียกว่าอะไร ?

- ก. ภูมิ ข. สังสารวัฏ
ค. คติ ง. ภพ

๔. ภูมิเป็นที่ไปเบื้องหน้าหลังความตาย มีคำเรียกว่าอะไร ?

- ก. คติ ข. ภพ
ค. ปรโลก ง. อบาย

๕. ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว หมายถึงข้อใด ?

- ก. สุกฺติ ข. ทุคฺติ
ค. ภพ ง. คติ

๖. คำตอบในข้อใด ไม่จัดเป็นทุคฺติ ?

- ก. นิรยะ ข. ตีรจฺฉานโยนิ
ค. ปิตติวิสัย ง. มนุษย์โลก

๗. วิมานของพวกเวมานิกเปรต อยู่ในทุคฺติใด ?

- ก. อบาย ข. ทุคฺติ
ค. วินิบาต ง. นิรยะ

๘. ในเทวทูตสูตร ข้อใดไม่จัดเป็นเทวทูต ?

- ก. เด็กแรกคลอด ข. คนเจ็บ
ค. คนชรา ง. นักบวช

๙. ใครทำหน้าที่พิพากษาลงโทษสัตว์นรก ?

- ก. พญายมราช ข. นายนิรยบาล
ค. ท้าวจุลโลกบาล ง. ท้าวสักกเทวราช

๑๐. ใครทำหน้าที่ลงโทษสัตว์นรก ?

- ก. นายนิรยบาล ข. พญายมราช
ค. เทวราช ง. จตุโลกบาล

๑๑. เทวทูตเป็นสัญญาณเตือนมนุษย์ให้ตระหนักในเรื่องใด?

- ก. ความไม่โกรธ ข. ความไม่ประมาท
ค. ความไม่โลภ ง. ความกลัว

๑๒. สัตว์ชนิดใดกินหญ้าเป็นอาหาร ?

- ก. ไก่ ข. สุนัข
ค. ลา ง. ไส้เดือน

๑๓. สัตว์ชนิดใด มีมูลเป็นอาหาร ?

- ก. กระบือ ข. สุนัข
ค. กวาง ง. เต่า

๑๔. สัตว์ชนิดใด เกิดและตายในที่มืด ?

- ก. ม้า ข. ปลา
ค. สุนัขจิ้งจอก ง. มอด

๑๕. สุกฺติโลกสวรรค์มีกี่ชั้น ?

- ก. ๔ ข. ๕
ค. ๖ ง. ๗

๑๖. ภูมิเป็นที่ไปเกิดของผู้ประกอบกุศลกรรม โดยรวม
เรียกว่าอะไร ?

- ก. สุกฺติ ข. พรหมโลก
ค. มนุษย์โลก ง. เทวโลก

๑๗. เทพองค์ใด ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ?

- ก. ท้าวกุเวร ข. ท้าววิรูปักษ์
ค. ท้าวธตรฐ ง. ท้าวสักกะ

๑๘. พระอริยบุคคลใด ละสังขารแล้วไปเกิดในพรหมโลกชั้น
สุทธาวาส ?

- ก. พระโสดาบัน ข. พระสกทาคามี
ค. พระอนาคามี ง. พระอรหันต์

๑๙. ผู้บรรลุปฐมฌานสิ้นชีวิตแล้วไปเกิดในพรหมโลกชั้นใด?

- ก. อากัสสรา ข. ปริตตภา
ค. มหาพรหมา ง. เวหัปผลา

๒๐. พระอนาคามีละสังขารแล้ว ไปเกิดในพรหมโลกชั้นใด ?

- ก. มหาพรหมา ข. อากัสสรา
ค. เวหัปผลา ง. สุทธาวาส

๒. กรรม ๑๒

กรรม ๑๒ การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาดีก็ตาม ชั่วก็ตาม, ในที่นี้หมายถึง กรรมประเภทต่างๆ พร้อมทั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ผลของกรรมเหล่านั้น

หมวดที่ ๑ กรรมให้ผลตามคราว ๔

- ๑) **ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม** กรรมให้ผลในปัจจุบันคือในภพนี้
๒) **อุปปีชเวทนียกรรม** กรรมให้ผลในภพที่จะไปเกิดคือในภพหน้า
๓) **อปราปรียเวทนียกรรม** กรรมให้ผลในภพสืบ ๆ
๔) **อโหสิกรรม** กรรมให้ผลสำเร็จแล้ว

อธิบาย : กรรมเหล่านี้ ได้ทั้งในฝ่ายกุศล ทั้งในฝ่ายอกุศล

กรรมที่ ๑ ว่าเป็นกรรมแรง จึงให้ผลทันตาเห็น ผู้ทำได้เสวยผลในอภัพพนั้นเอง แต่เมื่อผู้ทำถึงมรณะไปเสียก่อนถึงคราวให้ผล ย่อมเป็นอโหสิกรรม

กรรมที่ ๒ เผลอลงมากกว่ากรรมที่ ๑ จักให้ผลได้ต่อเมื่อผู้ทำเกิดแล้วในภพเป็นลำดับ พ้นจากนั้นแล้ว เป็นอโหสิกรรม

กรรมที่ ๓ เผลาที่สุด จักอาจให้ผลต่อเมื่อพ้นภพหน้าแล้วได้ช่องเมื่อใด ย่อมให้ผลเมื่อนั้น กว่าจะเป็นอโหสิกรรม ท่านเปรียบไว้เหมือนสุนัขไล่เนื้อ ไสตามเนื้อทันทันเข้าในที่ใด ย่อมเข้ากัดในที่นั้น

กรรมที่ ๔ เป็นกรรมล่วงคราวแล้วเลิกให้ผล เปรียบเหมือนพืชสิ้นยางแล้ว เพราะไม่ขึ้นนี้จัดตามคราวที่ให้ผล

หมวดที่ ๒ กรรมให้ผลตามกิจ ๔

- ๕) **ชนกกรรม** กรรมแต่งให้เกิด
๖) **อุปัตถัมภกรรม** กรรมสนับสนุน
๗) **อุปปีฬกรรม** กรรมบีบคั้น
๘) **อุปฆาตกรรม** กรรมตัดรอน

อธิบาย :

กรรมที่ ๕ สามารถยังผู้ทำผู้เคลื่อนจากภพหนึ่ง แล้วให้ถือปฏิสนธิในภพอื่นเปรียบด้วยบิดาผู้ยังบุตรให้เกิด เรียกว่า ชนกกรรม

กรรมที่ ๖ ไม่อาจแต่งปฏิสนธิเอง ต่อเมื่อชนกกรรมแต่งปฏิสนธิแล้วจึงเข้าสนับสนุนส่งเสริม เปรียบเหมือนแม่นมผู้เลี้ยงทารก อันคนอื่นให้แล้ว ท่านจึงเรียกว่าอุปัตถัมภกรรม

กรรมที่ ๗ เข้าบีบคั้นผลแห่งชนกกรรมไม่ให้ส่งผลเต็มที่ถ้าชนกกรรมเป็นกุศลแต่งปฏิสนธิข้างดี กรรมนี้ก็เข้าบีบคั้นให้ทุพพล (อ่อน) ลง ถ้าชนกกรรมเป็นอกุศลแต่งปฏิสนธิข้างเลว กรรมนี้เข้าเกียดกันให้ทุเลาขึ้น ท่านจึงเรียกว่า อุปปีฬกรรม

กรรมที่ ๘ ย่อมตัดรอนผลแห่งชนกกรรม และอุปัตถัมภกรรมให้ขาดเสียทีเดียว เข้าให้ผลแทนที่ท่านจึง เรียกว่า อุปฆาตกรรม นี้จัดตามกิจที่เป็นพนักงาน

หมวดที่ ๓ กรรมให้ผลตามลำดับ ๔

- ๙) **ครุกรรม** กรรมหนัก
๑๐) **พหุลกรรม** กรรมชิน
๑๑) **อาสันนกรรม** กรรมเมื่อจวนเจียน
๑๒) **กัตตดากรรม** กรรมสัปดาห์ทำ

อธิบาย :

กรรมที่ ๙ เป็นหนักที่สุดกว่ากรรมอย่างอื่น จึงเรียกว่าครุกรรมในฝ่ายอกุศล ท่านจัดเอาอนันตริยกรรมเป็นครุกรรมในฝ่ายกุศล ท่านจัดเอาสมาบัติ ๘ กรรมนี้มีอยู่ย่อมให้ช่องให้ผลก่อน

กรรมที่ ๑๐ กรรมอันเคยทำมามากทำมาจนชิน เรียกว่าอาจิณณกรรม เมื่อครุกรรมไม่มี ย่อมให้ผลก่อนกรรมอย่างอื่น

กรรมที่ ๑๑ กรรมอันทำเมื่อจวนตาย ท่านเรียกว่าอาสังกรรม เมื่อพหุกรรมไม่มี คือผู้ทำไม่ได้ทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งไว้จนชิน จนถึงออกชื่อเลื่องลือว่ามักเป็นอย่างนั้นๆ กรรมนี้แม้ทุรพลอย่างไรก็ตามย่อมให้ผล

กรรมที่ ๑๒ กรรมอันทำด้วยไม่ตั้งใจ ท่านเรียกกตัตตากรรมบ้าง ต่อเมื่อกรรมอื่นไม่มี จึงถึงวาระแห่งกรรมนี้จะให้ผล และผลแห่งกรรมนี้ให้ เป็นแต่พอดิพอร้าย ท่านเปรียบไว้เหมือนลูกศรอันคนบ้ายิง

๑. กรรมทันตาเห็น เรียกว่าอะไร ?

- ก. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม ข. อโหสิกรรม
ค. ชนกกรรม ง. พหุกรรม

๒. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในเวลาใด ?

- ก. ชาตินี้ ข. ชาติน้ำ
ค. ชาติด่อ ๆ ไป ง. ถูกทุกข้อ

๓. อุปราปรเวทนียกรรม ให้ผลเปรียบเสมือนอะไร ?

- ก. พรานล่าสัตว์ ข. สุนัขล่าเนื้อ
ค. เเงตามตัว ง. คนเลี้ยงโค

๔. การกระทำในข้อใด ชะลอการให้ผลของกรรมชั่ว ?

- ก. รตนามนต์ ข. สะเดาะเคราะห์
ค. ต่อชะตา ง. ทำความดีต่อเนื่อง

๕. ชนกกรรม ทำหน้าที่อะไร ?

- ก. แต่งให้เกิด ข. สนับสนุน
ค. บีบคั้น ง. ตัดรอน

๖. ผู้ประสบอุบัติเหตุตายก่อนวัยอันควร เพราะกรรมใดให้ผล ?

- ก. ชนกกรรม ข. คุกรกรรม
ค. อุปฆาตกรรม ง. กตัตตากรรม

๗. กรรมใด ให้ผลก่อนสิ้นใจ ?

- ก. คุกรกรรม ข. พหุกรรม
ค. อาสังกรรม ง. กตัตตากรรม

๘. อุปปัชชเวทนียกรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในเวลาใด ?

- ก. ชาตินี้ ข. ชาติน้ำ
ค. ชาติด่อ ๆ ไป ง. ถูกทุกข้อ

๙. กรรมชนิดใด ให้ผลสำเร็จแล้ว ?

- ก. ชนกกรรม ข. อโหสิกรรม
ค. พหุกรรม ง. อาสังกรรม

๑๐. อุปถัมภกกรรม ทำหน้าที่อะไร ?

- ก. แต่งให้เกิด ข. สนับสนุน
ค. บีบคั้น ง. ตัดรอน

๑๑. อุปฆาตกรรม ทำหน้าที่อะไร ?

- ก. แต่งให้เกิด ข. สนับสนุน
ค. บีบคั้น ง. ตัดรอน

๑๒. ผู้ทำปิตุฆาต มาตุฆาต เป็นผู้ทำกรรมชนิดใด ?

- ก. ชนกกรรม ข. อุปปัชชกรรม
ค. อุปฆาตกรรม ง. คุกรกรรม

๑๓. คุกรกรรมฝ่ายกุศล หมายถึงข้อใด ?

- ก. สมาบัติ ๘ ข. บุญกิริยาวัตถุ ๑๐
ค. อริยสัจ ๔ ง. มรรค ๘

๓. หัวใจสมถกัมมัฐาน

๑.กายคตาสติ ๒.เมตตา ๓.พุทธานุสสติ ๔.กสิณ ๕.จตุราตฺตวตฺถาน จัดเป็นหัวใจสมถกัมมัฐาน

๑. กายคตาสติ กายคตาสติ แปลว่า สติไปในกาย คือ สติกำหนดพิจารณาทั้งกายตนและกายคนอื่นมาเป็นอารมณ์ โดยให้เห็นเป็นของน่าเกลียด โสโครก

กายคตาสติ เป็นคู่ปรับแก้คนผู้มีกามฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในกาม เป็นเจ้าเรือน ทำให้ผู้เจริญได้บรรลุถึงขั้นอุปจารสมาธิ มีอานิสสคือทำให้ไม่ติดอยู่ในกายตนและกายของคนอื่น

๒. เมตตาพรหมวิหาร เมตตา แปลว่า ความรักความปรารถนาดีที่ไม่เจือปนด้วยความใคร่ ความมีจิตคิดปรารถนาความสุขแก่ผู้อื่น

เมตตา เป็นคู่ปรับแก้คนผู้มีพยาบาท คือ ผู้มีความโกรธถึงกับจองล้างจองผลาญคนอื่นเป็นเจ้าเรือน ทำให้ผู้เจริญได้บรรลุถึงขั้นอุปจารสมาธิ

๓. พุทธานุสสติ พุทธานุสสติ แปลว่า สติระลึกถึงพระพุทธเจ้า คือ ระลึกถึงพระคุณความดีของพระองค์เป็นหลัก

พุทธานุสสติ เป็นคู่ปรับแก้คนผู้มีถีนมิทธะ คือผู้มีความหดหู่และเซื่องซึมเป็นเจ้าเรือน ทำให้ผู้เจริญได้บรรลุถึงขั้นอุปจารสมาธิ มีอานิสส คือทำให้จิตใจของเราเข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่มาขัดขวางในการทำสมาธิ เป็นคนมีความอดทน

๔. กลืน กลืน แปลว่า วัตถุอันเป็นเหตุจงใจให้เข้าไปผูกอยู่ หรือวัตถุสำหรับเพ่ง

กลืน เป็นคู่ปรับแก่คนผู้มีอุทัจจกุกุจจะ คือ ผู้มีความฟุ้งซ่านรำคาญใจเป็นเจ้าเรือน ทำให้ผู้เจริญได้บรรลุถึงขั้นอัปนาสมาธิ มีอานิสส คือ ทำให้จิตใจของเรามีสมาธิจดจ่อในการทำงานที่ทำ

๕. จตุราตฺตวตฺถาน จตุราตฺตวตฺถาน แปลว่าการกำหนดพิจารณาธาตุ ๔ เพื่อให้รู้ตามสภาวะความเป็นจริงของร่างกายว่าเป็นเพียงธาตุ ๔ ประชุมหรือคั่นกันเข้าเท่านั้น

จตุราตฺตวตฺถาน เป็นคู่ปรับแก่คนผู้มีวิจิกจจา คือ ผู้มีความลังเลสงสัยเป็นเจ้าเรือน ทำให้ผู้เจริญได้บรรลุถึงขั้นอุปจารสมาธิ มีอานิสส คือ ทำให้จิตใจของเราหายสงสัยคลายความลุ่มหลงในสังขาร

๑. หัวใจสมถกัมมัฏฐาน มีกี่ประการ ?

ก. ๔ ประการ ข. ๕ ประการ

ค. ๖ ประการ ง. ๗ ประการ

๒. การเจริญสมถกัมมัฏฐาน เป็นอุปายสงบอะไร ?

ก. สงบกาย ข. สงบวาจา

ค. สงบใจ ง. ถูกทุกข้อ

๓. การกำหนดสติพิจารณาอาการ ๓๒ เป็นการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. กลืน

ค. จตุราตฺตวตฺถาน ง. มรณัสสติ

๔. เห็นอาการ ๓๒ อย่างไร จึงจะเป็นกัมมัฏฐาน ?

ก. สวยงาม ข. ปฏิกุศล

ค. น่ากลัว ง. น่ารัก

๕. การเจริญกายคตาสติ แก่นิรวณใด ?

ก. กามฉันทะ ข. พยาบาท

ค. ถีนมิทธะ ง. วิจิกจจา

๖. ผู้เจริญเมตตา ควรเริ่มต้นที่ใครก่อน ?

ก. มารดาบิดา ข. มิตรสหาย

ค. ศัตรู ง. ครูอาจารย์

๗. หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข เป็นอานิสสของการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. พุทธานุสสติ ง. กลืน

๘. หน้ตาผ่องใส เป็นอานิสสของการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. พุทธานุสสติ

๙. คำตอบในข้อใด เป็นคำบริกรรมของผู้เจริญพุทธานุสสติ ?

ก. อรหัง ข. สมมาสมพุทโธ

ค. ภควา ง. ถูกทุกข้อ

๑๐. ข้อใด เป็นคำบริกรรมของผู้เจริญพุทธานุสสติ ?

ก. พุทโธ ข. อัมโม

ค. สังโฆ ง. ยุบหนอ พองหนอ

๑๑. การเจริญพุทธานุสสติ แก่นิรวณใด ?

ก. กามฉันทะ ข. พยาบาท

ค. ถีนมิทธะ ง. วิจิกจจา

๑๒. คนถูกนิรวณคือกามฉันทะครอบงำ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. พุทธานุสสติ

๑๓. คนถูกนิรวณคือพยาบาทครอบงำ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. พุทธานุสสติ

๑๔. คนถูกนิรวณคือถีนมิทธะครอบงำ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. พุทธานุสสติ

๑๕. คนถูกนิรวณคืออุทัจจกุกุจจะครอบงำ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. พุทธานุสสติ

๑๖. คนถูกนิรวณคือวิจิกจจากรอบงำ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กลืน ง. จตุราตฺตวตฺถาน

๑๗. การพิจารณาความแก่บ่อย ๆ เป็นอุปายบรรเทาความประมาทในอะไร ?

ก. ความไม่มีโรค ข. วัย

ค. ชีวิต ง. สุขภาพ

๑๘. การพิจารณาความตายบ่อย ๆ เป็นอุปายบรรเทาความประมาทในอะไร ?

ก. ความไม่มีโรค ข. วัย

ค. ชีวิต ง. สุขภาพ

๑๙. การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เป็นการเจริญสติปัฏฐานใด ?

- ก. กายานุปัสสนา ข. เวทนानุปัสสนา
ค. จิตตานุปัสสนา ง. อัมมานุปัสสนา

๒๐. กำหนดพิจารณาเรื่องใด ไม่จัดเป็นกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ?

- ก. ลมหายใจ ข. อิริยาบถ
ค. ธาตุ ๔ ง. ความรู้สึก ๒๗

๒๑. กำหนดพิจารณาอะไร จัดเป็นจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ?

- ก. สุข ข. ทุกข์
ค. กุศล ง. จิต

๔. สมถกัมมัฏฐาน

คำแปลของสมถกัมมัฏฐาน

สมถะ แปลได้ ๓ นัย คือ

- ๑) ธรรมเป็นเครื่องสงบระงับของจิต
- ๒) ธรรมอันยังจิตให้สงบระงับจากนิวรณ์กิเลส
- ๓) ความสงบระงับของจิตภายใน

กัมมัฏฐาน แปลว่า ที่ตั้งแห่งการงาน คือการทำงานทางใจ อารมณ์ของสมถกัมมัฏฐาน ๔๐ ประการ

มีพระพุทธพจน์อยู่บทหนึ่งว่า “ สมภาณี ภิกขเว ภาวะ สสมาหิตะ ยถาภูตัม ปชานาตี ”

แปลว่า “ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงยังสมาธิให้เกิด จนผู้มีจิตเป็นสมาธิแล้ว ย่อมรู้ตามความเป็นจริง ”

พระพุทธพจน์บทนี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลผู้ต้องการจะบรรลุธรรมขัดเกลادنตนเองให้หมดกิเลส เข้าถึงความสุขอย่างยั่งยืนคือ พระนิพพานนั้นต้องฝึกสมาธิ อารมณ์ของสมถกัมมัฏฐานท่านแสดงไว้ ๔๐ ประการ เพื่อให้จิตสงบระงับจากนิวรณ์ โดยจัดไว้เป็น ๗ หมวด ดังนี้

๑. กสิณ ๑๐

- ๑) ปฐวีกสิณ เพ่งดินเป็นอารมณ์
- ๒) อาโปกสิณ เพ่งน้ำเป็นอารมณ์
- ๓) เตโชกสิณ เพ่งไฟเป็นอารมณ์
- ๔) วาโยกสิณ เพ่งลมเป็นอารมณ์
- ๕) นีลกสิณ เพ่งสีเขียวเป็นอารมณ์
- ๖) ปิตตกสิณ เพ่งสีเหลืองเป็นอารมณ์
- ๗) โลหิตกสิณ เพ่งสีแดงเป็นอารมณ์
- ๘) โอทาทกสิณ เพ่งสีขาวเป็นอารมณ์
- ๙) อาโลกกสิณ เพ่งแสงสว่างเป็นอารมณ์
- ๑๐) อากาสกสิณ เพ่งอากาศเป็นอารมณ์

๒. อสุภะ ๑๐

- ๑) อุทุมตกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่เน่าพองขึ้นเป็นอารมณ์
- ๒) วินิวกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่มีสีเขียวคล้ำเป็นอารมณ์
- ๓) วิปุพพกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่มีน้ำเหลืองไหลเยิ้มเป็นอารมณ์
- ๔) วิจฉิททกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่ขาดกลางตัวเป็นอารมณ์
- ๕) วิขยิตกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่สัตว์กัดกินแล้วเป็นอารมณ์
- ๖) วิกขิตตกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่มีมือเท้าและศีรษะขาดเป็นอารมณ์
- ๗) หตวิกขิตตกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่คนมีเวรเป็นข้าศึกกันสับฟันเป็นท่อน ๆ เป็นอารมณ์
- ๘) โลหิตกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่ถูกประหารด้วยศาสตรามีโลหิตไหลออกอยู่ เป็นอารมณ์
- ๙) ปุพฺพกอสสุภะ พิจารณาซากศพที่มีตัวหนอนคลานคล้ำไปมาอยู่เป็นอารมณ์

๑๐) อัญญโกสุกะ พิจารณาซากศพที่ยังเหลือแต่ร่างกระดูกเป็นอารมณ์

๓. อนุสสติ ๑๐

- ๑) พุทธานุสสติ ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์
- ๒) ธรรมานุสสติ ระลึกถึงคุณของพระธรรมเป็นอารมณ์
- ๓) สังฆานุสสติ ระลึกถึงคุณของพระสงฆ์เป็นอารมณ์
- ๔) สีลานุสสติ ระลึกถึงศีลที่ตนรักษาเป็นอารมณ์
- ๕) จาคานุสสติ ระลึกถึงทานที่ตนบริจาคแล้วเป็นอารมณ์
- ๖) เทวदानุสสติ ระลึกถึงคุณมีศีลเป็นต้นที่ทำให้บุคคลให้เป็นเทวดาเป็นอารมณ์ ๒๘
- ๗) มรณัสสติ ระลึกถึงความตายที่จะมาถึงแก่ตนและคนอื่นเป็นอารมณ์
- ๘) กายคตาสติ สติกำหนดพิจารณากายให้เห็นเป็นของไม่งามน่าเกลียดโสโครก เป็นอารมณ์
- ๙) อานาปานสติ ระลึกถึงลมหายใจเข้า หายใจออกยาว สั้น เป็นต้น เป็นอารมณ์
- ๑๐) อุปमानุสสติ ระลึกถึงพระนิพพานอันเป็นที่ดับกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวงเป็นอารมณ์

๔. พรหมวิหาร ๔

- ๑) เมตตา คิดให้สัตว์ทุกชนิด ทุกประเภท เป็นสุขทั่วกันไปหมด
- ๒) กรุณา คิดให้สัตว์ทั้งสิ้นที่เป็นทุกข์อยู่ให้พ้นทุกข์ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
- ๓) มุทิตา คิดให้สัตว์ทั้งสิ้นที่ได้สุขสมบัติแล้ว จะดำรงอยู่ในสุขสมบัติของตน ๆ อย่าได้พลัดพรากจากสมบัติที่ตนได้แล้วเลย
- ๔) อุเบกขา มีความเพิกเฉยเป็นกลาง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจในเมื่อสัตว์ทั้งสิ้นได้ทุกข์

๕. อาหารแปดประการ ๑ อาหารแปดประการสำคัญว่าเป็นของปฏิกูลน่าเกลียดในอาหาร การพิจารณาอาหารเป็นของปฏิกูลนี้ ท่านให้พิจารณาด้วยอาการ ๘ คือ

- ๑) ปฏิกูลโดยบริโภคน
- ๒) ปฏิกูลโดยที่อยู่ของอาหาร
- ๓) ปฏิกูลโดยการสั่งสมอยู่นาน
- ๔) ปฏิกูลในกาลเมื่อยังไม่ได้ย่อย
- ๕) ปฏิกูลในกาลเมื่อย่อยแล้ว
- ๖) ปฏิกูลโดยผล คือไปหล่อเลี้ยงร่างกายให้เจริญขึ้น
- ๗) ปฏิกูลโดยอันหลังไหลออกมา
- ๘) ปฏิกูลโดยทำให้แปดเปื้อน

๖. จตุธาตุวัตถาน ๑ จตุธาตุวัตถาน กำหนดพิจารณาให้เห็นว่าเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ มาประชุมกันเท่านั้น ธาตุมี ๔ อย่าง คือ

- ๑) ปฐวีธาตุ ธาตุดิน
- ๒) อาโปธาตุ ธาตุน้ำ
- ๓) เตโชธาตุ ธาตุไฟ
- ๔) วาโยธาตุ ธาตุลม

๗. อรูป ๔

๑) อากาสนัญญาตนะ พงพิจารณาอากาศที่มีดวงกสิณเดาะเพิกขึ้นแล้วเหลืออยู่แต่อากาศว่างเปล่า ด้วยปริกรรมว่า อนนโต อากาโส อากาศหาที่สุดมิได้ เป็นอารมณ์

๒) วิญญานัญญาตนะ พงพิจารณาอรูปวิญญานที่แรกด้วยปริกรรมว่า อนนตํ วิญญานํ วิญญานไม่มีที่สุด เป็นอารมณ์

๓) อากิญจัญญาตนะ พงพิจารณาความไม่มีแห่งอรูปวิญญานที่แรก ด้วยปริกรรมว่า นตถิ กิญจิ หน้อยหนึ่ง นิดหนึ่งไม่มี เป็นอารมณ์

๔) เนวสัญญานาสัญญาตนะ พงพิจารณาอรูปวิญญานที่ ๓ ด้วยปริกรรมว่า สนตเมตํ ปณิตเมตํ นีละเอียदनํ นี ประณิตนํ จะว่ามีสัญญาที่ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่ เป็นอารมณ์

จริต ๖

จริตหรือนิสัยของคนในโลกมี ๖ อย่าง คือ

- ๑) ราคจริต ประพฤติไปตามราคะ
- ๒) โทสจริต ประพฤติไปตามโทสะ
- ๓) โมหจริต ประพฤติไปตามโมหะ
- ๔) สัทธาจริต ประพฤติไปตามความเชื่อ
- ๕) พุทธิจริต ประพฤติไปตามความรู้
- ๖) วิตกจริต ประพฤติไปตามความตรึก

กัมมัญฐานเป็นที่สบายแก่จริตของคน

- ๑) คนที่มีราคจริตเป็นเจ้าเรือน ควรเจริญกัมมัญฐานคือ อสุภะ ๑๐
- ๒) คนที่มีโทสจริตเป็นเจ้าเรือน ควรเจริญกัมมัญฐาน คือ วรรณกสิณ ๔ และพรหมวิหาร ๔
- ๓) คนที่มีโมหจริต กับ วิตกจริต เป็นเจ้าเรือน ควรเจริญกัมมัญฐาน คือ อานาปานสติ
- ๔) คนที่มีสัทธาจริตเป็นเจ้าเรือน ควรเจริญอนุสสติ
- ๕) คนที่มีพุทธิจริตเป็นเจ้าเรือน ควรเจริญกัมมัญฐาน ๔

ประการ คือ มรณัสสติ อุปमानุสสติ อาหาเรปฏิกูลสัญญา จตุธาตุวัตถาน

๑. นิमितใด ปรากฏแก่ผู้ปฏิบัติก่อนจะบรรลุอุปปนาสมาธิ ?

ก. กรรมนิमित	ข. บริกรรมนิमित
ค. อุคคหนิมิต	ง. ปฏิภาคนิมิต

๒. กสิณ หมายถึงอะไร ?

ก. วัตถุสำหรับเพ่ง	ข. แม่เมตตา
ค. พิจารณาอสุภะ	ง. กำหนดลมหายใจ

๓. คำตอบในข้อใด เป็นอารมณ์ของกสิณ ?

ก. ดิน	ข. น้ำ
ค. ไฟ	ง. ถูกทุกข้อ

๔. สีใด ไม่จัดเป็นกสิณ ?

ก. สีเหลือง	ข. สีแดง
ค. สีขาว	ง. สีดำ

๕. การเจริญกสิณ แก้นิรวณใด ?

ก. กามฉันทะ	ข. พยาบาท
ค. ถีนมิทธะ	ง. อุทธัจจกุกกุกจะ

๖. โลหิตกสิณ หมายถึงข้อใด ?

ก. กสิณสีเขียว	ข. กสิณสีแดง
ค. กสิณสีขาว	ง. กสิณสีเหลือง

๗. วิธีเจริญกสิณ ต้องเจริญด้วยอาการอย่างไร ?

ก. เพ่ง	ข. พิจารณา
ค. รักษา	ง. คุ่มครอง

๘. อสุภะ หมายถึงการพิจารณาอะไร ?

ก. ผิวหนัง	ข. ร่างกาย
ค. อาหารบูด	ง. ซากศพ

๙. ระลึกถึงคุณของใคร เป็นการเจริญอนุสสติ ?

ก. พระพุทธ	ข. พระธรรม
ค. พระสงฆ์	ง. ถูกทุกข้อ

๑๐. กำหนดพิจารณาคุณธรรมคือการแผ่แผ่ จัดเป็นอนุสสติใด ?

ก. อัมมานุสสติ	ข. สีลานุสสติ
ค. จาคานุสสติ	ง. มรณัสสติ

๑๑. การกำหนดลมหายใจเป็นอนุสสติใด ?

ก. เทวตานุสสติ	ข. อุปमानุสสติ
ค. กายคตาสติ	ง. อานาปานัสสติ

๑๒. การพิจารณาถึงศีลของตนที่บริสุทธิ์ไม่ต่างพร้อย จัดเป็น อนุสสติใด ?

ก. อัมมานุสสติ	ข. สีลานุสสติ
ค. จาคานุสสติ	ง. มรณัสสติ

๑๓. การนึกถึงความดีที่ตนบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัย จัดเป็นอนุสสติใด ?

ก. สีลานุสสติ	ข. จาคานุสสติ
ค. เทวตานุสสติ	ง. อุปमानุสสติ

๑๔. พรหมวิหารข้อใด เป็นข้อฝึกแก่โทสะและพยาบาทโดยตรง ?

ก. เมตตา	ข. กรุณา
ค. มุทิตา	ง. อุเบกขา

๑๕. พรหมวิหารข้อใด สามารถทำให้ผู้เจริญบรรลุฌานขั้นสูงสุดได้ ?

ก. เมตตา	ข. กรุณา
ค. มุทิตา	ง. อุเบกขา

๑๖. การพิจารณาอาหารโดยอาการใด ไม่เป็นอาหาร
ปฏิกุล สัญญา ?

- ก. การแสวงหา ข. การบริโภค
ค. การขับถ่าย ง. การปรุง

๑๗. ร่างกายบุคคลเคลื่อนไหวได้เพราะอาศัยธาตุใด ?

- ก. ธาตุดิน ข. ธาตุน้ำ
ค. ธาตุไฟ ง. ธาตุลม

๑๘. เนวสัญญานาสัญญายตนะ ใช้คำบริการมว่าอย่างไร?

- ก. อนันโต ข. อนนตัม
ค. นตถิ กิณฺณิ ง. สนตเมตัม ปณฺธิเมตัม

๑๙. อาการ ๓๒ ได้แก่ข้อใด ?

- ก. เลือด ข. น้ำตา
ค. หัวใจ ง. ถูกทุกข้อ

๒๐. พรหมวิหารใด มีลักษณะไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ?

- ก. เมตตา ข. กรุณา
ค. มุทิตา ง. อุเบกขา

๒๑. จตุธาตุวัตถสถาน เป็นการพิจารณาร่างกายโดยอาการ
อย่างไร ?

- ก. เป็นของสวยงาม ข. เป็นสิ่งปฏิกุล
ค. เป็นสิ่งน่ากลัว ง. เป็นเพียงธาตุ ๔

๒๒. ข้อใดเป็นอารมณ์ของสมถกัมมัฏฐานตามนัยพระบาลี?

- ก. สติปัฏฐาน ข. กสิณ
ค. อสุภะ ง. อนุสสติ

๒๓. ผู้ที่ประมาทในวัยวैयाยังหนุ่มสาว ควรพิจารณาเรื่องใด
บ่อยๆ ?

- ก. ความแก่ ข. ความเจ็บ
ค. ความตาย ง. ความพลัดพราก

๒๔. ผู้ที่ประมาทในชีวิต ควรพิจารณาเรื่องใดบ่อยๆ ?

- ก. ความแก่ ข. ความเจ็บ
ค. ความตาย ง. ความพลัดพราก

๒๕. อาหารปฏิกุลสัญญา ต้องพิจารณาโดยอาการอย่างไร ?

- ก. การแสวงหา ข. การบริโภค
ค. การขับถ่าย ง. ถูกทุกข้อ

๒๖. คำตอบในข้อใด ไม่ใช่ปฐวีธาตุ ?

- ก. น้ำตา ข. กระดูก
ค. ฟัน ง. หนัง

๒๗. วิญญาณัญจายตนะ มีคำบริการมว่าอย่างไร ?

- ก. อนันโต อากาโส ข. อนนตัม วิญญาณัม
ค. นตถิ กิณฺณิ ง. สนตเมตัม ๗

๒๘. คนหูเบาถูกชักจูงให้เชื่อได้ง่าย เป็นคนจริตใด ?

- ก. รากจริต ข. โทสจริต
ค. โมหจริต ง. สัทธาจริต

๒๙. คนจริตดังกล่าวในข้อ ๒๘ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

- ก. พุทธานุสสติ ข. กายคตาสติ
ค. มรณัสสติ ง. อุปमानุสสติ

๓๐. คนอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่าย เป็นคนจริตใด ?

- ก. รากจริต ข. โทสจริต
ค. สัทธาจริต ง. วิทกจริต

๓๑. คนจริตดังกล่าวในข้อ ๓๐ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

- ก. อานาปานสติ ข. ัมมานุสสติ
ค. เมตตา ง. อสุภะ

๓๒. คนรักสวยรักงาม นิยมสินค้าราคาแพง จัดเป็นคนจริต
ใด ?

- ก. รากจริต ข. โทสจริต
ค. โมหจริต ง. สัทธาจริต

๓๓. คนจริตดังกล่าวในข้อ ๓๒ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

- ก. อุปमानุสสติ ข. กายคตาสติ
ค. มรณัสสติ ง. นิลกสิณ

๓๔. คนเชื่อง่าย จัดเป็นคนจริตใด ?

- ก. รากจริต ข. โทสจริต
ค. สัทธาจริต ง. วิทกจริต

๓๕. คนจริตดังกล่าวในข้อ ๓๔ ควรเจริญกัมมัฏฐานใด ?

- ก. พุทธานุสสติ ข. อุปमानุสสติ
ค. มรณัสสติ ง. อานาปานสติ

๕. พุทธคุณกถา พุทธคุณกถา คือ ถ้อยคำหรือวาทะที่กล่าวแสดงคุณของพระพุทธเจ้า เป็นเนमितกนาม คือพระนามที่ตั้งขึ้นหรือ
เรียก ตามคุณสมบัติที่มีเฉพาะพระพุทธเจ้า มี ๙ ประการ เรียกว่า

นวรหคุณ คุณของพระอรหันต์ ๙ ดังนี้

๑. **อรหัง** มี ๕ ความหมาย คือ เป็นผู้ไกลจากกิเลส, เป็นผู้กำจัดข้าศึกคือกิเลส, เป็นผู้หักงอแห่งสังสารวัฏ คือ การเวียนว่าย
ตายเกิด, เป็นผู้ควรแก่การบูชา, เป็นผู้ไม่มีที่ลับในการทำบาป

๒. **สัมมาสัมพุทธโ** คือ พระองค์เป็นผู้ตรัสรู้โดยชอบ ไม่มีใครเป็นครู

๓. **วิชชาจรณสัมปันโน** คือ พระองค์เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชา (ความรู้) และจรณะ (ความประพฤติ) ได้แก่

๑) วิชา ๓ ได้แก่ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ (ญาณระลึกชาติในอดีตทั้งของพระองค์และผู้อื่นได้), จุตูปปาตญาณ (ญาณหยั่งรู้การตายและการเกิดของสัตว์ทั้งหลาย), อาสวักขยญาณ (ญาณหยั่งรู้ในการกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไป)

๒) จรรณะ ๑๕ ได้แก่ สีสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยศีล ๑, อปินณกปฏิบัติ ๓, สัทธรรม ๗, ฌาน ๔

๔. สุกโต มี ๒ ความหมาย คือ เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว (เสด็จไปสู่พระนิพพานด้วยอริยมรรค ไม่หวนกลับมาสู่กิเลสอีก, เป็นผู้กล่าวดีแล้ว เพราะทรงตรัสคำจริง ประกอบด้วยประโยชน์

๕. โลกวิทู คือ ทรงรู้แจ้งโลก ๓ ได้แก่

๑) สังขารโลก โลกคือสังขาร ๒) สัตวโลก โลกคือหมู่สัตว์ ๓) โอกาสโลก โลกคือแผ่นดิน

๖. อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ คือ ทรงเป็นนายสารถิผู้ฝึกบุรุษอย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

๗. สัตถา เทวมนุสสานัง คือ ทรงเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

๘. พุทโธ คือ ๑) ทรงเป็นผู้รู้ คือ รู้ในสิ่งที่ประโยชน์และไม่ใช้ประโยชน์ ๒) ทรงเป็นผู้ตื่น คือ ตื่นจากการครอบงำของอวิชชา ความไม่รู้ ๓) ทรงเป็นผู้เบิกบาน คือ มีพระทัยเบิกบาน เปี่ยมด้วยปิติสุขอันเกิดจากมรรคผล ไม่กลับเศร้าหมอง

๙. ภควา คือ ๑) ทรงเป็นผู้มีโชค เพราะมีบารมีอย่างยิ่งยวดที่จะอำนวยสุขทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ๒) ทรงเป็นผู้ทำลาย เพราะหักทำลายราคะ โทสะ โมหะ และบาปธรรมทั้งหลาย ๓) ทรงประกอบด้วยภคธรรม ๖ มีความงามแห่งสิริรูป ความสมหวังในสิ่งที่ปรารถนา เป็นต้น ๔) ทรงเป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ๕) ทรงเป็นผู้เสพอริยธรรม ๖) ทรงเป็นผู้สลัด คือ สลัดตัณหาอันเป็นเหตุให้เวียนว่ายตายเกิด

พุทธคุณ ๙ ย่อให้เหลือ ๓ ได้แก่

๑) อตฺตหิตคุณ คือ คุณที่เป็นประโยชน์ส่วนพระองค์ ได้แก่ อรหิ, สมมาสมพุทโธ, วิชาจรณสมปนโน, โลกวิทู

๒) ปริหิตคุณ คือ คุณที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ได้แก่ อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ, สัตถา เทวมนุสสานัง

๓) อตฺตปริหิตคุณ คือ คุณที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่พระองค์และผู้อื่น ได้แก่ สุกโต, พุทโธ, ภควา

๑. ผู้ไกลจากกิเลส เป็นความหมายของพุทธคุณบทยใด ?

ก. อรหิ ข. สมมาสมพุทโธ

ค. วิชาจรณสมปนโน ง. สุกโต

๒. ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง เป็นความหมายของพุทธคุณบทยใด ?

ก. อรหิ ข. สมมาสมพุทโธ

ค. วิชาจรณสมปนโน ง. สุกโต

๓. ผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นความหมายของพุทธคุณบทยใด ?

ก. อรหิ ข. สมมาสมพุทโธ

ค. วิชาจรณสมปนโน ง. สุกโต

๔. ญาณใด จัดเข้าในพุทธคุณบทยว่า วิชาจรณสมปนโน ?

ก. วิปัสสนาญาณ ข. จุตูปปาตญาณ

ค. เจโตปริยญาณ ง. ทิพพโสต

๕. วิชา ในคำว่า วิชาจรณสมปนโน หมายถึงวิชาใด ?

ก. อาสวักขยญาณ ข. มโนมยิทธิ

ค. ทิพพโสต ง. ถูกทุกข้อ

๖. พระพุทธคุณบทยใด เป็นพระกรุณาคุณ ?

ก. อรหิ ข. สัตถา เทวมนุสสานัง

ค. พุทโธ ง. ภควา

๗. พุทธคุณบทยใด เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น ?

ก. อรหิ ข. สุกโต

ค. โลกวิทู ง. สัตถา เทวมนุสสานัง

๘. พุทธคุณบทยใด ยืนยันว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นพระบรมครู ?

ก. อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ ข. สัตถา เทวมนุสสานัง

ค. พุทโธ ง. ภควา

๙. คำตอบในข้อใด เป็นความหมายของพระพุทธคุณบทยว่า ภควา ?

ก. ผู้จำแนกธรรม ข. ผู้เสด็จไปดี

ค. ผู้เบิกบาน ง. ผู้มีโชค

๑๐. พุทธคุณบทยใด จัดเข้าในพระปัญญาคุณและพระมหากรุณาคุณ ?

ก. อรหิ ข. สุกโต

ค. โลกวิทู ง. พุทโธ ภควา

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรมวิจารณ์ ธรรมศึกษาชั้นเอก
ระดับชั้นมัธยมศึกษา
สอบในสนามหลวง
วันศุกร์ ที่ ๕ มีนาคมพุทธศักราช ๒๕๖๔

๑. พุทธพจน์ว่า “จิตฺเตอสงฺกิลิฏฺฐ

ก. ตายแล้วเกิด ข. ตายแล้วสูญ

ค. ตายแล้วฟื้น ง. ถูกทุกข้อ

๒. ภูมิเป็นที่ไปดีเรียกว่าอะไร ?

ก. สุขคติ ข. ทุกคติ

ค. ภพ ง. คติ

๓. คำตอบในข้อใด จัดเป็นทุกคติ

ก. นิริยะ ข. ตีรจฉานโยนิ

ค. ปิตติวิสยะ ง. ถูกทุกข้อ

๔. เทวทูต หมายถึงใคร ?

ก. คนแก่ ข. คนเจ็บ

ค. คนตาย ง. ถูกทุกข้อ

๕. เทวทูตเป็นสัญญาณเตือนมนุษย์ให้ตระหนักในเรื่องใด

ก. ความไม่โลภ ข. ความไม่โกรธ

ค. ความไม่หลง ง. ความไม่ประมาท

๖. ในพาลปณิตสูตร จัดสัตว์ดิรัจฉานไว้กี่ประเภท ?

ก. ๒ ข. ๓

ค. ๔ ง. ๕

๗. คำว่า “เปตะ” หรือ เปต มีความหมายที่ประการ ?

ก. ๒ ข. ๓

ค. ๔ ง. ๕

๘. เทพที่อยู่ใต้ปกครองของท้าวเวปจิตติได้ชื่อว่าอสูร เพราะอะไร ?

ก. ไม่อาจหาญ ข. ไม่มีอิสระ

ค. ไม่เจริญรุ่งเรือง ง. ถูกทุกข้อ

๙. สวรรค์ชั้นใด เป็นที่อยู่ของเทวดาสหาย ๓๓ องค์ ?

ก. ดาวดึงส์ ข. ยามา

ค. ดุสิต ง. นิมมานรดี

๑๐. กรรมมีกี่ประเภท ?

ก. ๘ ข. ๙

ค. ๑๐ ง. ๑๒

๑๑. กรรมใด ให้ผลทันตาเห็น ?

ก. อโหสิกรรม ข. ชนกกรรม

ค. ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม ง. อุปฆาตกรรม

๑๒. อปรปรเวทนิยกรรมหมายถึงกรรมที่ให้ผลในเวลาใด ?

ก. ชาตินี้ ข. ชาติน้ำ

ค.ชาติต่อไป ง. ถูกทุกข้อ

๑๓. กรรมใด เปรียบเหมือนพืชลั่นยางแล้วเพาะปลูกไม่ขึ้น?

ก. ชนกกรรม ข. อโหสิกรรม

ค. พหุลกรรม ง. อาสันนกรรม

๑๔. ชนกกรรม ทำหน้าที่อะไร ?

ก. แต่งให้เกิด ข. สนับสนุน

ค. ปีบคั้น ง. ตัดรอน

๑๕. อุปปีฬกรรม ทำหน้าที่อะไร ?

ก. แต่งให้เกิด ข. สนับสนุน

ค. ปีบคั้น ง. ตัดรอน

๑๖. การถูกตัดสินประหารชีวิต จัดเป็นกรรมอะไร ?

ก. อโหสิกรรม ข. ชนกกรรม

ค. พหุลกรรม ง. ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม

๑๗. กรรมที่ทำบ่อย ๆ เรียกว่าอะไร ?

ก. ครุกรรม ข. พหุลกรรม

ค. อาสันนกรรม ง. กตัตตากรรม

๑๘. วิปัสสนากัมมัฏฐาน ท่านสอนให้พิจารณาเรื่องอะไร ?

ก. ขั้นที่ ๕ ข. आयตนะ ๑๒

ค. อินทรีย์ ๒๒ ง. ถูกทุกข้อ

๑๙. หัวใจสมถกัมมัฏฐาน มีเท่าไร ?

ก. ๓ ข. ๔

ค. ๕ ง. ๖

๒๐. การพิจารณาร่างกายตนเองให้เห็นว่าไม่สวยไม่งาม จัดเป็นกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กสิณ ง. จตุธาตุววัตถาน

๒๑. พิจารณาว่า เราไร้สุขเกลียดทุกข์ฉันท... เป็นการเจริญกัมมัฏฐานใด ?

ก. กายคตาสติ ข. เมตตา

ค. กสิณ ง. พุทธานุสสติ

๔๘. ผู้ทรงจำแนกพระธรรม เป็นความหมายของพุทธคุณ
บทใด ?

ก. อรหิ

ข. สตถา เทวมนุสสานิ

ค. พุทฺโธ

ง. ภคฺวา

๔๙. ปัญญารู้เห็นสภาวะธรรมโดยอาการอย่างไร จัดเป็น
วิปัสสนากัมมัญฐาน ?

ก. ไม่เที่ยง

ข. เป็นทุกข์

ค. เป็นอนัตตา

ง. ถูกทุกข้อ

๕๐. วิปัสสนูปกิเลสที่ทำให้บุคคลสำคัญตนว่าบรรลุมรรคผล
คือข้อใด ?

ก. ญาณ

ข. ปิติ

ค. อุเบกขา

ง. ถูกทุกข้อ
